

Cap. XLVIII. — Et hæc nomina trium a finibus aquilonis juxta viam Ethalon pergentibus Emath, atrium Enon terminus Damasci ad aquilonem juxta Emath.

Et erit ei plaga orientalis [Al. a plaga orientali] mare, Dan una:

Et ad terminum [Al. a termino] Dan, a plaga orientali usque ad plagam maris, Aser una:

Et super terminum Aser, a plaga orientali usque ad plagam maris, Nephthali una:

Et super terminum Nephthali, a plaga orientali usque ad plagam maris, Manasse una:

Et super terminum Manasse, a plaga orientali usque ad plagam maris, Ephraim una:

Et super terminum Ephraim, a plaga orientali usque ad plagam maris, Ruben una:

Et super terminum Juda, a plaga orientali usque ad plagam maris, erunt primitiæ, quas separabis, viginti quinque millibus latitudinis et longitudinis, sicut singule partes a plaga orientali usque ad plagam maris:

Et erit sanctuarium in medio ejus. Primitiæ, quas separabis Domino, longitudo viginti quinque millibus, et latitudo decem millibus.

Hæc autem erunt primitiæ sanctuarii sacerdotum: ad aquilonem longitudinis viginti quinque millia, et ad mare latitudinis decem millia, sed et ad orientem latitudinis decem millia, et ad meridiem longitudinis viginti quinque millia;

Et erit sanctuarium Domini in medio ejus. Sacerdotibus sanctuarium erit de filiis Sadoe, qui custodierunt caeremonias meas, et non erraverunt cum errarent filii Israel, sicut erraverunt et levitæ.

Et erunt eis primitiæ de primitiis terræ Sanctum sanctorum, juxta terminum Levitarum.

Sed et levitæ similiter juxta fines sacerdotum viginti quinque millia longitudinis, et latitudinis decem millia.

Omnis longitudo viginti et quinque millia, et latitudo decem millium.

Et non venudabunt ex eo, neque mutabunt, nec transferentur primitiæ terræ, quia sanctificatæ sunt Domino.

Quinque millia autem quæ supersunt in latitudine per viginti quinque millia, profana erunt urbis in habitaculum, et in suburbana:

et erit civitas in medio ejus.

Et hæc mensuræ ejus:

ad plagam septentrionalem quingenti et quatuor millia:

et ad plagam meridianam quingenti et quatuor millia:

et ad plagam orientalem quingenti et quatuor millia:

et ad plagam occidentalem quingenti et quatuor millia.

Erunt autem suburbana civitatis ad aquilonem ducenti quinquaginta:

et ad meridiem ducenti quinquaginta:

et ad orientem ducenti quinquaginta:

et ad mare ducenti quinquaginta.

Quod autem reliquum fuerit in longitudine secundum primitias sanctuarii, decem millia in orientem, et decem millia ad occidentem, erunt sicut primitiæ sanctuarii:

et erunt fruges ejus in panes [Al. cibum his], qui serviunt civitati.

Servientes autem civitati, operabuntur ex omnibus tribubus Israel.

Omnes primitiæ viginti quinque millium, per viginti quinque millia in quadrum, separabuntur in primitias sanctuarii, et in possessionem civitatis.

Quod autem reliquum fuerit, principis erit ex omni parte primitiarum sanctuarii, et possessionis civitatis regione viginti quinque millium primitiarum usque ad terminum orientalem:

Sed et ad mare [Al. a mari], e regione viginti quinque millium usque ad terminum maris, similiter in partibus principis erit:

Et erunt primitiæ sanctuarii, et sanctuarium templi in medio ejus.

De possessione autem levitarum, et de possessione civitatis in medio partium principis erit inter terminum Juda, et inter terminum Benjamin, et ad principem pertinebit.

Et reliquis tribubus:

A plaga orientali usque ad plagam occidentalem, Benjamin una:

Et contra terminum Benjamin, a plaga orientali usque ad plagam occidentalem, Simeon una:

Et super terminum Simeonis, a plaga orientali usque ad plagam occidentalem, Issachar una:

Et super terminum Issachar, a plaga orientali usque ad plagam occidentalem, Zabulon una:

Et super terminum Zabulon, a plaga orientali usque ad plagam maris, Gad una:

Et super terminum Gad, ad plagam austri in meridie:

et erit finis de Thamar usque ad aquas contradictionis Cades, hæreditas contra mare magnum.

Hæc est terra, quam mittetis [Al. metiemini] in sortem tribubus Israel:

et hæc partitiones earum, ait Dominus Deus.

Et hi [Al. tacet hi] egressus civitatis;

a plaga septentrionali quingentos et quatuor millia mensurabis.

Et portæ civitatis in nominibus [Al. ex hominibus] trium Israel:

portæ tres a septentrione, porta Ruben una, porta Juda una, porta Levi una.

Et ad plagam orientalem, quingentos et quatuor millia:

et portæ tres, porta Joseph una, porta Benjamin una, porta Dan una.

Et ad plagam meridianam, quingentos et quatuor millia metieris:

et portæ tres, porta Simeonis una, porta Issachar una, porta Zabulon una.

Et ad plagam occidentalem, quingentos et quatuor millia, et portæ eorum tres, porta Gad una, porta Aser una, porta Nephthali una.

Per circuitum, decem et octo millia: et nomen civitatis ex illa die, Dominus ibidem.

Explicit liber Ezechiels prophetæ.

PRÆFATIO S. HIERONYMI IN DUODECIM PROPHETAS.

Non idem ordo est duodecim prophetarum apud Hebræos, qui et [Al. est] apud nos¹. Unde secundum id quod ibi legitur, hic quoque dispositi sunt. Osee commatiens est, et quasi per sententias loquens. Joel plausus in principiis: in fine obscurior. Et usque ad Malachiam, habent singuli proprietates suas²: quem Esdras scribam, legisque doctorem Hebræi autumant. Et quia

longum est nunc de omnibus dicere: hoc tantum vos, o Paula et Eustochium³, admonitas volo, unum librum esse duodecim prophetarum: et Osee *σὺν ἰσοπονοῖς* Isaiæ: Malachiam vero Aggei et Zachariæ fuisse temporibus. In quibus autem tempus non præfertur in titulo, sub illis eorum regibus prophetasse, sub quibus et hi qui ante eos habent titulos, prophetaverunt.

¹ Scilicet in Græcis exemplaribus, ad quorum erat exacta regulam vulgata Latina interpretatio, secundus est Amos, tertius Michæas, quartus Joel, quintus Abdias, sextus Jonas: in reliquis percensendis cum Hebræo faciunt. Vide præfationem commentar. in Joielem.

² Hæc verba: « Habent singuli proprietates suas », luxata videntur nobis, et postponenda ad periodi finem verbo « autumant ». Certo concinnior multo et magis erit perspicuus sensus.

³ Palatin. ms. « vos admonitas scire volo, etc. »

INCIPIT

LIBER OSEE PROPHETÆ.

Cap. I. — Verbum Domini ¹, quod factum est ad Osee filium Beeri, in diebus Osie, Joathan, Achaz, Ezechias regum Juda, et in diebus Jeroboam filii Joas regis Israel. Præcipium loquendi Domino in Osee:

Et dixit Dominus ad Osee: Vade, sume tibi uxorem fornicationum, et fac tibi filios fornicationum:

Quia fornicans fornicabitur terra a Domino. Et abiit, et accepit Gomer filiam Debelisim: et concepit, et peperit ei filium.

Et dixit Dominus ad eum: Voca nomen ejus Jezrael: quoniam adhuc modicum, et visitabo sanguinem Jezrael super domum Jehu, et quiescere faciam regnum domus Israel ², Et in die illa conteram arcum Israel in valle Jezrael.

Et concepit adhuc, et peperit filiam.

Et dixit ei:

Voca nomen ejus Absque misericordia: quia non addam ultra misereri domui Israel, sed oblivione obliviscar eorum.

Et domui Juda miserebor,

et salvabo eos in Domino Deo suo:

Et non salvabo eos in arcu, et gladio,

et in bello, et in equis, et in equitibus.

Et ablacavit eam, quæ erat Absque misericordia.

Et concepit et peperit filium.

Et dixit:

¹ Invenit Martian. in utroque exemplari canonis Hebraice veritatis sequentem adnotationem: « Duplex est apud Hebræos de his quatuor versibus, qui a capite prænotati sunt, sententia. Plo- que enim dicunt, quod ab Esdra scriba in omnibus prophetis sic fuerit titulatum, ut prescri- ptus cujusque nomine, prophetia, ejus sit, se- ptus nescatur. Ipse autem est Esdras, qui ultimi prophetarum scribitur Malachia nomine. Alii vero dicunt quod ab ipsis prophetis per Spi- ritum sanctum, ut cætera sunt conscripta ». Atque hanc quidem sententiam recentiores multi

Voca nomen ejus Non populus meus:

quia vos non populus meus, et ego non ero vester.

Et erit numerus filiorum Israel quasi arena maris, quæ sine mensura est, et non numerabitur.

Et erit in loco ubi dicitur eis: Non populus meus vos:

dicitur eis: Filii Dei viventis.

Et congregabuntur filii Juda, et filii Israel pariter: et ponent sibi met caput unum, et ascendent de terra,

quia magnus dies Jezrael.

Cap. II. — Dicitis fratribus vestris: Populus meus: et sorori vestræ: Misericordiam consecuta.

Judicate matrem vestram, judicate: quoniam ipsa non uxor mea, et ego non vir ejus. Auferat fornicationes suas a facie sua, et adulteria sua de medio uberum suorum.

Ne forte expollem eam nudam, et statuam eam secundum diem nativitatis sue:

Et ponam eam quasi solitudinem, et interficiam eam in siti

Et filiorum illius non miserebor:

quoniam filii fornicationum sunt.

Quia fornicata est mater eorum,

confusa est quæ concepit eos:

Quia dixit: Vadam post amatores meos,

qui dant panes mihi, et aquas meas,

docti viri amplexali sunt, his præcipue argumen- tis: quod tandiu sub his regibus prophetasse Oseam minime probari possit: deinde, quod sub regum Juda nominibus, sub quorum dominatione ipse non fuit, haud credibile sit illum suas pro- phetias inscripsisse: denique, quod quatuor isti versiculi facile totius operis duodecim propheta- rum lemma videantur: quod vero sequitur « principium loquendi », proprie sit peculiaris Osee prophetie initium. Adito, si lubet criticos sacros.

² Canon San-German. « dedomo Israel ». MART.

lanam meam, et linum meum, oleum meum, et potum meum.

Propter hoc ecce ego sepiam viam tuam spinis, et sepiam eam maceria, et semitas suas non inveniet.

Et sequetur amatores suos, et non apprehendet eos,

et quæret eos, et non inveniet, et dicit:

Vadam, et revertar ad virum meum priorum: quia bene mihi erat tunc magis quam nunc.

Et hæc nescivit, quia ego dedi ei frumentum et vinum et oleum, et argentum multiplicavi ei, et aurum, quæ fecerunt Baal.

Idcirco convertar [Al. revertar], et sumam frumentum meum in tempore suo,

et vinum meum in tempore suo,

et liberabo lanam meam et linum meum, quæ operiebat ignominiam ejus,

Et nunc revelabo stultitiam ejus in oculis ama- torum ejus:

et vir non eruet eam de manu mea:

Et cessare faciam omne gaudium ejus, solemnitatem ejus, neomeniam ejus, sabbatum ejus,

et omnia festa tempora ejus.

Et corrumpam vineam ejus, et ficum ejus:

de quibus dixit: Mercedem hæc mea sua, quas dederunt mihi amatores mei:

Et ponam ea [Al. eam] in saltum ¹,

et comedet illa [Al. eam] bestia agri.

Et visitabo super eam dies Baalim, quibus accen- debat incensum,

et ornabatur in aure sua, et monili suo,

et ibat post amatores suos, et mei obliviscaba- tur, dicit Dominus:

Propter hoc, ecce ego lactabo eam, et ducam eam in solitudinem:

et loquar ad cor ejus.

Et dabo ei vinitores ejus ex eodem loco,

et vallem Achor ad aperiendam spem:

Et canet ibi juxta dies juventutis suæ,

et juxta dies ascensionis suæ de terra Ægypti.

Et erit in die illa, ait Dominus:

Vocabit me: Vir meus:

et non vocabit me ultra: Baali ².

Et auferam nomina Baalim de ore ejus,

et non recordabitur ultra nominis eorum.

Et percutiam eis fœdus in die illa,

cum bestia agri, et cum volucre cæli,

et cum reptili terre:

Et arcum, et gladium, et bellum conteram de terra, et dormire eos faciam fiducialiter.

Et sponsabo te mihi in sempiternum:

et in misericordia, et miserationibus:

Et sponsabo te mihi in fido:

et sponsabo te mihi in justitiam, et judicio, et scies quia ego Dominus.

Et erit in die illa:

Exaudiam, dicit Dominus, exaudiam cælos, et illi exaudient terram.

Et terra exaudiet triticum, et vinum, et oleum: hæc exaudient Jezrael.

Et seminabo eam mihi in terra,

et miserebor ejus, quæ fuit Absque misericor- dia.

Et dicam non populo meo: Populus meus es tu:

et ipse dice: Deus meus es tu.

Cap. III. — Et dixit Dominus ad me:

Adhuc vade, et dilige mulierem dilectam amico et adulteram:

sicut diligit Dominus filios Israel,

et ipsi respiciunt ad deos alienos, et diligunt vinacia uvarum:

Et fodi eam mihi quidecim argenteis,

et coro hordei, et dimidio coro hordei.

Et dixi ad eam:

Dies multos exspectabis me:

non fornicaberis, et non eris viro:

sed et ego exspectabo te.

Quia dies multos sedebunt filii Israel sine rege,

et sine principe,

et sine sacrificio, et sine altari ³,

et sine ephod, et sine theraphim.

¹ Eo modo legit canon San-Germanensis casti- gatus: alii mss. habent femininum, « eam in saltum et comedet eam, etc. » MART.

² Pro « Baali » legitur in omnibus mss. « Baalim »; quod exscriptores ita depravarunt propter imperitiam linguæ Hebraicæ. « Baal » enim inter- pretatur « dominus meus », seu, « vir meus »; id est, « habens me: Baalim » vero nomen est demoniorum. MART.

³ Sane perquam eruditè Hieronymus in suo legit Hebraico exemplari בַּיָּמֵינוּ pro ea, quæ nunc ob- linet, simillima atque earundem pene litterarum voce בַּיָּמֵינוּ. Nempè illa « altare » significat, quo ut et reliquis vere religionis instrumentis diu mul- tumque Hebræos carituros, ad propheta men- tem, totiusque contextum prophetie dicitur: al- tera, sive בַּיָּמֵינוּ sonat « statum », quo voesabulo notatur idololatria exercitum: neque porro cre-

Et post hæc revertentur filii Israel, et quaerent Dominum Deum suum, David regem suum : et pavebunt ad Dominum, et ad bonum ejus, innovissimo dierum.

Cap. IV. — Audite verbum Domini filii Israel, quia iudicium Domino cum habitatoribus terræ :

Non est enim veritas, et non est misericordia, et non est scientia Dei in terra. Maledictum, et mendacium, et homicidium, et furtum, et adulterium inundaverunt, et sanguis sanguinem teligit.

Propter hoc lugebit terra, et inflemabitur omnis qui habitat in ea, in bestia agri, et in voluere cali : sed et pisces maris congregabuntur. Verumtamen unusquisque non iudicet : et non arguatur vir :

Populus enim tuus, sicut hi, qui contradicunt sacerdoti.

Etiam propheta tecum : Et corruet hodie, et corruet etiam propheta tecum :

nocte tacere feci matrem tuam.

Conticuit populus meus, eo quod non habuerit scientiam :

Quia tu scientiam repulisti, repellam te [Al. add. et ego], ne sacerdotio fungaris mihi :

Et oblitus es legis Dei tui, obliviscar filiorum tuorum et ego.

Secundum multitudinem eorum, sic peccaverunt mihi :

gloriam eorum ignominiam commutabo.

Peccata populi mei comedent, et ad iniquitatem eorum sublevarunt animas eorum.

Et erit sicut populus, sic sacerdos :

Et visitabo super eum vias ejus, et cogitationes ejus reddam ei.

Et comedent, et non saturabuntur :

Fornicati sunt, et non cessaverunt :

quoniam Dominum dereliquerunt in non cotodiendo.

Fornicatio, et vinum, et ebrietas aufert eor.

dere par est, falsorum numinum desuetudinem, quasi gravissimum quoddam calamitatis genus, prophetam populo minitari. Cæterum et LXX ante Hieronymum eodem atque ille modo legerant

Populus meus in ligno suo interrogavit, et baculus ejus annuntiavit ei : Spiritus enim fornicationum decepit eos, et fornicati sunt a Deo suo.

Super capita montium sacrificabant, et super colles accendebant thymiama :

Subtus quercum, et populum, et terebinthum, quia bona erat umbra ejus :

Ideo fornicabuntur filie vestre, et sponsæ vestre adulteræ erunt.

Non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicatæ,

et super sponsas vestras cum adultaverint.

Quoniam ipsi cum meretricibus versabantur, et cum effeminatis sacrificabant,

et populus non intelligens vapulabit.

Si fornicaris tu, Israel, non delinquat saltem Juda :

Et nolitei ngredi in Galgala,

et ne ascenderitis in Beth-Aven, et ne ascenderitis in Beth-Aven, neque juraveritis : Vivit Dominus.

Quoniam sicut vacca lasciviens declinavit Israel ; nunc pascet eas Dominus, quasi agnum in latitudine.

Particeps idolorum Ephraim, dimitte eum.

Separatum est convivium eorum, fornicatione fornicati sunt :

dilexerunt afferre ignominiam protectores ejus.

Ligavit eam spiritus in [Al. cum] alis suis, et confundentur a sacrificiis suis.

Cap. V. — Audite hoc, sacerdotes :

et attendite, domus Israel, et domus regis [Al. add. auribus] auscultate :

Quia vobis iudicium est, quoniam laqueus facti estis speculationi, et rete expansum super Thabor.

Et victimas declinastis in profundum :

et ego eruditor omnium eorum ¹ [Al. vestrum].

Ego scio Ephraim, et Israel non est absconditus a me :

Quia nunc fornicatus est Ephraim, contaminatus est Israel.

Non dabunt cogitationes suas, ut revertantur ad Deum suum :

quia spiritus fornicationum in medio eorum,

cum vertunt ² *חשבונו*.

¹ Aliquot mss. retinent ex LXX « omnium vestrum », pro « omnium eorum ». MART.

et Dominum non cognoverunt.

Et respondebit arrogancia Israel in facie ejus :

et Irsutus et Ephraim ruent in iniquitate sua, ruet etiam Juda cum eis.

In gregibus suis, et in armentis suis vadent ad quaerendum Dominum,

et non invenient : ablati sunt ab eis.

In Dominum prævaricati sunt, quia filios alienos genuerunt :

nunc devorabit eos mensis cum partibus suis ¹.

Clangite buccina in Gabaa, tuba in Raama :

Ululate in Beth-Aven, post tergum tuum, Benjamin.

Ephraim in desolatione erit in die correptionis : in tribulus Israel ostendi fidem.

Facti sunt principes Juda quasi assumentes terminum :

super eos effundam quasi aquam iram meam. Calumniam patiens est Ephraim, fractus iudicio :

quoniam cepit abire post sordem.

Et ego quasi tineæ Ephraim ; et quasi putredo domui Juda.

Et vidit Ephraim languorem suum, et Juda vinculum suum :

Et abiit Ephraim ad Assur, et misit ad regem ultorem :

Et ipse non poterit sanare vos, nec solvere poterit a vobis vinculum.

Quoniam ego quasi læna Ephraim, et quasi catulus leonis domui Juda :

Ego, ego capiam, et vadam :

tollam, et non est qui eruat.

Vadens revertat ad locum meum ; donec deficiatis,

et quaratis faciem meam.

Cap. VI. — In tribulatione sua mane consurgent ad me :

Venite, et revertamur ad Dominum :

Quia ipse cepit, et sanabit nos : percutiet, et curabit nos.

Vivificabit nos post duos dies :

in die tertia suscitabit nos, et vivemus in conspectu ejus ;

Sciemus,

sequemurque ut cognoscamus Dominum :

Quasi diluiculum præparatus est egressus ejus, et veniet quasi imber nobis temporaneus, et serotinus terra.

Quid faciam tibi, Ephraim ? quid faciam tibi, Juda ?

Misericordia vestra quasi nubes matutina, et quasi ros mane pertransiens,

Propter hoc dolavi in prophetis, occidi eos in verbis oris mei :

et iudicia tua quasi lux egredientur.

Quia misericordiam voluit [Al. volo], et non sacrificium :

et scientiam Dei, plusquam holocausta.

Ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum, ibi prævaricati sunt in me.

Galaad civitas operantium idolum, supplantata sanguine.

Et quasi fauces virorum latronum, particeps sacerdotum,

in via interficientium pergentes de Sichem : quia scelus operati sunt.

In domo Israel vidi horrendum :

ibi fornicationes Ephraim : contaminatus est Israel.

Sed et Juda pone [h. ponet ²] messem tibi, cum convertero captivitatem populi mei.

Cap. VII. — Cum sanare vellem Israel, revelata est iniquitas Ephraim, et malitia Samarie, quia operati sunt mendacium :

Et fur ingressus est spoliis, latrunculus foris.

¹ Hic posuerunt exscriptores librorum non quod inveniebant, sed quod intelligebant. In canone Carcassonensi scriptum est : « Nunc devorabit eos Memphis cum patribus suis ». In nostro San-Germanensi, « mensis cum participibus suis ». Colbertinus Anisiensis codex legit, « messis cum patribus suis » : noster num. 16 « mensis cum patribus suis ». Regius omnino purus est. Marr.

Palatinus, ut et alius apud Martiam. mss. « messis », vitiose tamen. Quod vero miratur s. pater in comment. cur LXX « rubiginem transulerint », id est *החליל* « hhasil » *החליל* Ho

braice appellatur : factum ego opinor ea de causa, quod mediam litteram vocis *חור* pro *ל*, quæ parum ab ea differt, accepit, ac porro tertiam *ו* pro *ר* : legerintque *חור*, quod « rubiginem », sive « aruginem » sonat, « ut Ezechiel xxvii, 6, atque alibi ipsimet interpretantur. E contrario vox *חור* pro *חור* legi atque haberi omnino non potuit.

² Fallitur vero hic auctor hujus et subsequenti scholii, quæ duo ex San-Germanensi ms. protulit Marianeus : quippe cum luculentissime sit in Hebræo *חור*, « pone ».

Et ne forte dicant in cordibus suis, omnem malitiam eorum me recordatum :
nunc circumdederunt eos ad inventiones suae, coram facie mea facte [h. facti] sunt.
In malitia sua iustificaverunt regem :
et in mendacis suis principes.
Omnes adulterantes, quasi clibanus succensus a coquente :
quiescit paululum civitas a commixtione fermenti, donec fermentaretur totum.
Dies ¹ regis nostri coperunt principes furere a vino :
extendit manum suam cum illusoribus.
Quia applicuerunt quasi clibanum cor suum, cum insidiaretur eis :
tota nocte dormivit coquens eos,
mane ipse succensus quasi ignis flammæ.
Omnes calefacti sunt quasi clibanus,
et devoraverunt iudices suos :
Omnes reges eorum ceciderunt :
non est qui clamet in eis ad me.
Ephraim in populis ipse commiscebatur :
Ephraim factus est subcineritius panis, qui non reversatur.
Comederunt alieni robur ejus, et ipse nescivit :
sed et cani effusi sunt in eo, et ipse ignoravit.
Et humiliabitur superbia Israel in facie ejus :
nec reversi sunt ad Dominum Deum suum,
et non quesierunt eum in omnibus his.
Et factus est Ephraim quasi columba seducta non habens cor :
Ægyptum invocabant,
ad Assyrios abierunt.
Et cum profecti fuerint, expandam super eos rete meum :
quasi volucrem omni detraham eos,
cedam eos secundum auditionem cetus eorum.
Væ eis, quoniam recesserunt a me :
vastabuntur, quia prevaricati sunt in me :
et ego redemi eos :
et ipsi locuti sunt contra me mendacia.
Et non clamaverunt ad me in corde suo,
sed ululabant in cubilibus suis :
super triticum et vinum ruminabant, recesserunt a me.

¹ In recto "dies" restitui pro "die" quod Martian. legit, refraganlibus libris omnibus, et recto sensu.

² Ms. codex, "in eis", sed corrupte, ut ex commentariis Hieronymianis certum exstat. MARX.

Et ego erudivi eos, et confortavi brachia eorum :
et in me cogitaverunt malitiam.
Reversi sunt, ut essent absque jugo :
facti sunt quasi arcus dolosus :
Cadent in gladio principis eorum, a furore lingue sue.
Ista subsannatio eorum in terra Ægypti.
Cap. VIII. — In gutture tuo fit tuba quasi aquila super domum Domini :
pro eo quod transgressi sunt fœdus meum, et legem meam prevaricati sunt.
Me invocabunt :
Deus meus, cognovimus te, Israel.
Profecti Israel bonum,
inimicus persequetur eum.
Ipsi regnaverunt, et non ex me :
principes exstiterunt, et non cognovi :
Argentum suum et aurum suum fecerunt sibi idola, ut interirent :
Profectus est vitulus tuus Samaria,
iratus est furor meus in eos ²,
Usquequo non poterunt emundari ?
Quia ex Israel et ipse est ;
artifex fecit illum, et non est Deus :
quoniam in araneorum telas erit vitulus Samariae.
Quia ventum seminabunt, et turbineam metent :
culmus stans : non est in eo germen, non faciet farinam.
Quod si et fecerit, alieni comedent eam.
Devoratus est Israel :
nunc factus est in nationibus quasi vas immundum.
Quia ipsi ascenderunt ad Assur,
onager solitarius sibi :
Ephraim munera dederunt amatoribus.
Sed et cum mercede conduxerint [Al. conduxerunt] nationes, nunc congregabo eos :
et quiescent paulisper ab onere regis, et principum.
Quia multiplicavit Ephraim altaria ad peccandum,
facte sunt ei aræ in delictum.
Scribam ei multiplices leges meas,
quæ velut alienæ computatæ [Al. putatæ] sunt.
Hostias afferent ³,

³ Aliter plures mss. ibi legunt : « Hostias affer, affer ; immolabant carnes, etc. » Quam interpretationem ex Hebræo מִזְבְּחֵי, sine punctis vocalibus sumpto, derivari nihil vetat. Porro lectionem hujusmodi præferunt canon San-Germanensis,

immolabant carnes, et comedent :
Dominus non suscipiet eas.
Nunc recordabitur iniquitatis eorum, et visitabit peccata eorum :
ipsi ad Ægyptum converterentur,
Et oblitus est Israel factoris sui, et ædificavit delubra :
et Judas multiplicavit urbes munitas :
Et mittam ignem in civitates ejus,
et devorabit ædes illius.
Cap. IX. — Noli letari, Israel, noli exultare sicut populi ;
quia fornicatus es a Deo tuo,
dilexisti mercedem super omnes areas tritici :
Area et torcular non pasciet eos,
et vinum mentietur eis.
Non habitabunt in terra Domini :
reversus est Ephraim in Ægyptum,
et in Assyriis pollutum comedit.
Non libabunt Domino vinum, et non placebunt ei sacrificia eorum, quasi panis lugentium.
Omnes qui comedent [Al. comedunt] eum, contaminabuntur :
Quia panis eorum animæ ipsorum,
non intrabit [Al. intrabunt] in domum Domini.
Quid facietis in die solemnium,
in die festivitatis Domini ?
Ecce enim profecti sunt a vastitate :
Ægyptus congregabit eos,
Memphis sepeliet eos :
Desiderabile argentum eorum arctica hæreditabit,
lappa in tabernaculis eorum.
Venerunt dies visitationis, venerunt dies retributionis :
scitote Israel stultum prophetam, insanum virum spiritualem,
propter multitudinem iniquitatis tuæ, et multitudinem mentium.
Speculator Ephraim cum Deo meo :
propheta laqueus ruinae factus est [Al. tacet factus est] super omnes vias ejus ;
insania in domo Dei ejus.
Profundus peccaverunt, sicut in diebus Gabaa :
recordabitur iniquitatis eorum, et visitabit peccata eorum.

codex Corbeiensis n. 3, S. German. n. 2 et 10, et Colbertinus Aniciensis prima manu. Alii legunt ut nos posuimus. MARX.

¹ Exemplaria canonis duplicem ejusdem Hebrææ vocis Latinam habent interpretationem. « Da eis vulvam sterilem sine liberis, etc. » Sterilis

Quasi uvæ in deserto inveni Israel :
quasi prima poma ficulneæ in cacamine ejus,
vidi patres eorum :
Ipsi autem intraverunt ad Beel-Phegor, et abalienati sunt in confusionem,
et facti sunt abominabiles sicut ea quæ dilexerunt.
Ephraim quasi avis avolavit,
gloria eorum a partu, et ab utero, et a conceptu.
Quod si et enutrierint filios suos,
absque liberis eos faciam in hominibus :
sed et vae eis, cum recessero ab eis :
Ephraim, ut vidi, Tyrus erat fundata in pulchritudine :
et Ephraim educet ad interfectorem filios suos.
Da eis, Domine.
Quid dabis eis ?
Da eis vulvam sine liberis ¹,
et ubera arenia.
Omnes nequitiæ eorum in Galgal,
quia ibi exosos habui eos :
Propter malitiam ad inventionum eorum, de domo mea ejectionem eos :
non addam, ut diligam eos,
omnes principes eorum recedentes.
Percussus est Ephraim,
radix eorum exsiccata est :
fructum nequaquam facient.
Quod et si genererint,
interficiam amantissima uteri eorum.
Abjiciet eos Deus meus, quia non audiverunt eum :
et erunt vagi in nationibus.
Cap. X. — Vitis frondosa Israel,
fructus adæquatus est ei :
Secundum multitudinem fructus sui multiplicavit altaria,
juxta ubertatem terræ suæ exuberavit simulacris.
Divisum est cor eorum, nunc interibunt,
ipse confringet simulacra eorum, depopulabitur aras eorum.
Quia nunc dicent : Non est rex nobis :
non enim timemus Dominum :
et rex quid faciet nobis ?
Loquimini verba visionis inutilis, et ferietis fœdus :
et gorminabit quasi amaritudo judicium super

enim vulva, et vulva sine liberis sunt synonyma. MARX.

— Perperam aliquot penes Martian. ms. interserunt « sterilem », glossema subsequentis interpretationis, « sine liberis », quam unice refert Hebræa vox, מְיֻדָּתָא.

sulcos agri.
 Vaccae Beth-Aven coluerunt habitatores Samariae:
 quia luxit super eum populus ejus,
 et editui ejus super eum exultaverunt in gloria
 ejus,
 quia migravit ab eo.
 Siquidem et ipse in Assur delatus est, munus regi
 ultori:
 confusio Ephraim capiet,
 et confundetur Israel in voluntate sua.
 Transire fecit Samaria regem suum
 quasi spumam super faciem aquae.
 Et disperdentur excelsa idoli, peccatum Israel:
 lappa et tribulus ascendet super aras eorum:
 Et dicent montibus: Operite nos;
 et collibus: Cadite super nos.
 Et diebus Gabaa, peccavit Israel, ibi steterunt:
 non comprehendit eos in Gabaa praelium super
 illos iniquitatis.
 Juxta desiderium meum corripiam eos:
 congregabuntur super eos populi,
 cum corripientur propter [Al. super] duas ini-
 quitates suas,
 Ephraim vitula docta diligere trituram,
 et ego transivi super pulchritudinem colli ejus:
 Ascendam super Ephraim,
 arabit Judas,
 confringet sibi sulcos Jacob.
 Seminate vobis in justitia,
 et metite in ore misericordiae,
 innovate vobis novale:
 Tempus autem requirendi Dominum,
 cum venerit qui docebit vos justitiam.
 Arastis impletatem,
 iniquitatem messuistis.
 Comeditis frugem mendacii:

¹ Canon San-Germanensis addit nomen « Hierobaal: sicut vastatus est Salmana a domo ejus Hierobaal, qui judicavit Baal, etc. » Quod e libro tertio commentariorum Hieronymi in Osee mutuari potuit, quia ibi legitur: « Et vastatus est, ut in Hebræo continetur, ab ARBAEL, id ipsum significante quod et Jerobaal, sed breviori disertiorique sermone ». MART.

— Pro verbis « ejus qui judicavit Baal », tantum est in Heb. אֲרִבְאֵל: in Græco τὸν LXX tantum Ἰεροβαὰλ, quod nomen Græci itidem ex Hebraica etymologia exponunt, « qui judicavit Baal », ut videre est in ipso Hieronymiano « nominum » libro. Videtur adeo ex ejus versionis lectione, et pervulgato nominis significato Latinum interpretem hic reddidisse, « ejus qui judicavit Baal »;

quia confusus es in viis tuis,
 in multitudine fortium tuorum.
 Consurget tumultus in populo tuo,
 et omnes multitudines tue vastabuntur,
 Sicut vastatus est Salmana a domo ejus ¹,
 qui judicavit Baal in die praelii,
 matre super filios allisa.
 Sic fecit vobis Beth-El,
 a facie malitiæ nequitiarum vestrarum.
 Cap. XI. — Sicuti mane transit,
 pertransiit rex Israel.
 Quia puer Israel, et dilexi eum:
 et ex Ægypto vocavi filium meum.
 Vocaverunt eos,
 sic abierunt a facie eorum:
 Baalim immolabant,
 et simulacris sacrificabant.
 Et ego quasi nutritius Ephraim,
 portabam eos in brachiis meis:
 et nescierunt quod curarem eos.
 In funiculis Adam traham eos,
 in vineulis charitatis:
 Et ero eis quasi oxallans jugum super maxillas
 eorum:
 et declinavi ad eum, ut vesceretur.
 Non revertetur in terram Ægypti,
 et Assur ipse est rex ejus:
 quoniam noluerunt converti.
 Cepit gladius in civitatibus ejus,
 et consumet electos ejus,
 et comedet capita eorum.
 Et populus meus pendebit ad reditum meum:
 jugum autem imponetur eis simul,
 quod non auferetur.
 Quomodo ² dabo te, Ephraim;
 protegam te, Israel?

quanquam Martianeus unum laudat codicem San-Germanensem, qui pressius adhuc Græco habet, « domo Jerobaal ». Et hoc quidem cognomen Gedeonis fuit Judicum lib. cap. vi, v. 32, quam et alludi historiam a propheta, interpretes perlique omnes post Hieronymum sentiunt. Movet me vero tanta Hebræi nominis אֲרִבְאֵל differentia a Græcorum lectione יִרְבֵּעַל. Cæterum pro « judicavit », constanter Hieronymus in commentario legit, exponitque, « vindicavit ».

² Locus insigniter depravatus in mss. codicibus. Canon San-Germanensis hoc modo legit: « Quomodo dabo te, Ephraim; expugnabo te, Israel? » Exemplar vero Carcassonensis Ecclesie: « Quomodo dabo te, Ephraim; expugnabo, protegam Israel? » Colbertinus codex Aniciensis ha-

Quomodo dabo te sicut Adama,
 ponam te ut Seboim?
 Conversum est in mo cor meum,
 pariter conturbata est penitudo mea.
 Non faciam furorem iræ meæ:
 non convertar, ut disperdam Ephraim:
 Quoniam Deus ego,
 et non homo:
 In medio tui sanctus,
 et non ingrediar civitatem.
 Post Dominum ambulabunt,
 quasi leo rugiet;
 Quia ipse rugiet,
 et formidabunt filii maris.
 Et avolabunt quasi avis ex Ægypto,
 et quasi columba de terra Assyriorum:
 et collocabo eos in domibus suis, dicit Dominus.
 Circumdedit me in negatione [Al. add. sua]
 Ephraim,
 et in dolo domus Israel:
 Judas autem testis descendit cum Deo,
 et cum sanctis fidelis.
 Cap. XII. — Ephraim pascit ventum,
 et sequitur æstium:
 tota die mendacium et vastitatem multiplicat:
 Et foedus cum Assyriis iniit,
 et oleum in Ægyptum ferebat.
 Judicium ergo Domini cum Juda,
 et visitatio super Jacob,
 Juxta vias ejus,
 et juxta adinventiones ejus reddet ei.
 In utero supplantavit fratrem suum:
 et in fortitudine sua directus est cum Angelo.
 Et invaluit ad Angelum,
 et confortatus est:
 Flevit,
 et rogavit eum:

bebat verbum « expugnabo », quod manus posterior erasi, uti factum conspicitur in vetustissimo San-Germanensi, n. 3. Unde ambo nunc legunt nos posuimus ipsum Hieronymum secuti, quia lib. iii commentariorum in Osee hanc ipsemet suam esse interpretationem agnoscit, quamvis eam postea non penitus comprobet: « In eo loco, inquit, ubi et nos et LXX interpretati sumus: « Protegam te Israel », in Hebraico scriptum est AMAGGENACH, quod Aquila transtulit ἐλάφ κολώσω σ, id est, « scuto circumdabo te ». Quod cum in bonam partem putaremus intelligi, et significare protectionem: ex editione Symmachi contrarius nobis sensus subjicitur dicentis ἐξώσω σ, id est

In Beth-El invenit eum,
 et ibi locutus est nobiscum,
 Et Dominus Deus exercituum,
 Dominus memoriale ejus.
 Et tu ad Deum tuum converteris:
 misericordiam et judicium custodi,
 et spera in Deo tuo semper:
 Chanaam, in manu ejus statera dolosa,
 calumniam dilexit.
 Et dixit Ephraim:
 Verumtamen dives effectus sum,
 inveni idolum mihi:
 Omnes labores mei
 non inveniunt mihi iniquitatem, quam peccavi.
 Et ego Dominus Deus tuus [Al. add. eduxi] ex terra
 Ægypti,
 adhuc sedere te faciam in tabernaculis,
 sicut in diebus festivitatis.
 Et locutus sum super prophetas,
 et ego visionem multiplicavi,
 et in manu prophetarum assimilatus sum.
 Si Galaad idolum,
 tamen [Al. ergo] frustra erant in Galgal bobus
 immolantes:
 nam et altaria eorum quasi æceri super sulcos
 agri.
 Fugit Jacob in regionem Syriæ.
 Et servivit Israel in uxore,
 et in uxore servavit.
 In propheta autem eduxit Dominus Israel de
 Ægypto:
 et in propheta servatus est.
 Ad iracundiam me provocavit Ephraim in amari-
 tudinibus suis,
 et sanguis ejus super eum veniet,
 et opprobrium ejus restituet ei Dominus suus.
 Cap. XIII. — Loquente Ephraim,

« tradam te ». Ex translatione quoque Theodotianis, non prospera, sed adversa demonstrantur, ἀποκλίσω σ, quod significat, « nudabo te, et auferam a te » ἐλάω, hoc est, scutum quo te antea protexeram. Et hic sensus magis convenit Domino comminanti ». MART.

— Accedit fidejussor s. ipse interpres in comment. « In eo, inquit, loco, ubi et nos et LXX interpretati sumus, « protegam te, Israel », in Hebraico scriptum est « amaggenach, etc. » Martiani. qui et locum hunc integrum laudat, « expugnabo » in aliis mss. invenerat, pro « protegam: in aliis eidem verbo una junctum.

horror invasit Israel,
et deliquit in Baal,
et mortuus est.

Et nunc addiderunt ad peccandum,
feceruntque sibi conflatile de argento suo
quasi similitudinem idolorum,
factura artificum totum est.

His ipsi dicunt:

Immolate homines¹, vitulos adorantes.
Idcirco erunt quasi nubes matutina,
et sicut ros matutinus præteriens,
sicut pulvis turbine raptus ex arca,
et sicut fumus de fumariorum.

Ego autem Dominus Deus tuus [Al. add. qui eduxi
te] ex terra Ægypti:

et Deum absque me nescies,
et salvator non est præter me.

Ego cognovi te in deserto,
in terra solitudinis.

Juxta pascua sua adimpleti sunt,
et saturati sunt:

Et levaverunt eorum suum,
et oblitii sunt mei.

Et ero eis quasi leena,
sicut pardus in via Assyriorum.

Occurram eis quasi ursæ raptis catulis,
et dirumpam interiora jecoris eorum:

Et consumam eos tibi quasi leo,
bestia agri scindet eos.

Perditio tua, Israel:
tantummodo in me auxilium tuum.

Ubi est rex tuus?

Maxime nunc salvet te in omnibus urbibus tuis,
et iudices tui, de quibus dixisti:

Da mihi regem, et principes.

Dabo tibi regem in furore meo,
et auferam in indignatione mea.

Colligata est iniquitas Ephraim,
absconditum peccatum ejus.

Dolores parturientis venient ei:
ipse filius non sapiens;

nunc enim non stabit in contritione filiorum.

¹ Aliter ex Hebræo vertit s. ipse pater, ubi in
commentar. in cap. LVIII (vers. 5) Isaie, hunc
Osee locum recitans, « ut in Hebræo », inquit,
« scriptum est: Inmolantes homines, vitulos
adoratis ». Atque ita quidem sonat Hebræus ad
verbum « וְיִשְׁחָטוּ זְבָחֵי אֲדָמָה »
interpretationes eum admittere non diffiteamur.
² In exemplaribus canonicis, « in gladio pereat ».

Da manu mortis liberabo eos,
de morte redimam eos.

Ero mors tua, o mors;
ero morsus tuus, inferne:

Consolatio abscondita est ab oculis meis.

Quia ipse inter fratres dividet;

adducet urentem ventum Dominus de deserto
ascendentem.

Et siccabit venas ejus,
et desolabit fontem ejus,
et ipse diripiet thesaurum omnis vasis deside-
rabilis.

Cap. XIV. — Pereat Samaria, quoniam ad amari-
tudinem concitavit Deum suum:

In gladio pereant¹,
parvuli eorum elidantur,
et facta ejus discindantur.

Convertere, Israel, ad Dominum Deum tuum:
quoniam corruisti in iniquitate tua.

Tollite vobiscum verba,
et convertimini ad Dominum:

Dicite ei: Omnem aufer iniquitatem, accipe ho-
num:

et reddemus vitulos laborum nostrorum.

Assur non salvabit nos,
super equum non ascendemus,

Nec dicemus ultra: Dii nostri opera manuum
nostrarum;

quia ejus, qui in te est, misereberis pupilli.

Sanabo contritiones eorum²,

diligam eos spontaneæ:

quia aversus est furor meus ab eis.

Ero quasi ros.

Israel germinabit quasi liliam,

et erumpet radix ejus ut Libani.

Ibunt rami ejus,

et erit quasi oliva gloria ejus,

et odor³ ejus ut Libani.

Convertentur sedentes in umbra ejus:

vivant tritico, et germinabunt quasi vinea:

memoriale ejus sicut vinum Libani.

Ephraim, quid mihi ultra idola?

² Pro eo, quod habet Hebræus textus, verbo
« וְשִׁבַּרְתָּם », scilicet, « conversionem eorum », vide-
tur in suo legisse exemplari s. pater « וְשִׁבַּרְתָּם »,
quod « contractiones », sive « contritiones eorum »
sonat.

Vitiose lectum a Martiano est, « dolor »: con-
tradictentibus Hebræo cæterisque libris, imo et
recto sensu.

Ego exaudiam,
et dirigam eum ego ut abietem virentem:
ex me fructus tuus inventus est.
Quis sapiens, et intelliget ista?

Intelligens, et sciet hæc?
Quia recta via Domini, et justi ambulabunt in
eis:
prævaricatores vero corruent in eis.

Explicit liber Osee propheta.

INCIPIIT

LIBER JOEL PROPHETÆ.

Cap. I. — Verbum Domini, quod factum est ad
Joel filium Phatuel.

Audite hoc, senes,

et auribus percipite, omnes habitatores terræ:
si factum est istud in diebus vestris, aut in
diebus patrum vestrorum?

Super hoc filii vestris narrate,
et filii vestri filiis suis,
et filii eorum generationi alteræ.

Residuum cruce comedit locusta,
et residuum locustæ comedit bruchus,
et residuum bruchi comedit rubigo.

Expergiscimini, ebrii, et flete,
et ululate omnes, qui bibitis vinum in dulce-

dine:
quoniam perit ab ore vestro.

Gens enim ascendit super terram meam, fortis et
innumerabilis:

dentes ejus ut dentes leonis:
et molares ejus, ut catuli leonis.

Posuit vineam meam in desertum,
et fenum meam decorticavit:

nudans spoliavit eam, et projecit:
alibi facti sunt rami ejus.

Plange quasi virgo accincta sacco super virum
pubertatis suæ [Al. tuæ].

Perit sacrificium et libatio de domo Domini:
Iuxerunt sacerdotes ministri Domini.

Depopulata est regio,
luxit humus:

Quoniam devastatum est triticum,
confusum est vinum,
elanguit oleum:

Confusi sunt agricolæ,
ululaverunt vinitores super frumento et hor-
deo, quia perit messis agri.

Vinea confusa est et ficus elanguit:

malgranatum, et palma, et malum, et omnia
ligna agri aruerunt:
quia confusum est gaudium a filiis hominum.
Accingite vos, et plangite, sacerdotes, ululate,
ministri altaris:

Ingredimini, cubate in sacco, ministri Dei mei:
quoniam interit de domo Dei vestri sacrifi-
cium et libatio.

Sanctificate jejunium,
vocate cœtum,
congregate senes,
omnes habitatores terræ in domum Dei vestri:
et clamate ad Dominum:

A, a, a, diei,
quia prope est dies Domini,
et quasi vastitas a potento veniet.

Nunquid non coram oculis vestris [Al. nostris]
alimenta perierunt de domo Dei nostri,
læticia et exultatio?

Computruerunt jumenta in stercore suo,
demolita sunt horrea,

dissipate sunt apothecæ:
quoniam confusum est triticum.

Quid ingenuit animal,
magiorum greges armenti?

Quia non est pascua eis;
sed et greges pecorum disperierunt.

Ad te, Domine, clamabo:
quia ignis comedit speciosa deserti,
et flamma succendit omnia ligna regionis.

Sed et bestie agri, quasi area siliens imbrem,
susporerunt ad te:

Quoniam exsiccati sunt fontes aquarum,
et ignis devoravit speciosa deserti.

Cap. II. — Canite tuba in Sion,
ululate in monte sancto meo,
conturbentur omnes habitatores terræ:

Quia venit dies Domini,
quia prope est dies tenebrarum et caliginis,
dies nubis et turbinis.
Quasi mane expansum super montes populus
multus et fortis:
similis ei non fuit a principio,
et post eum non erit usque in annos genera-
tionis et generationis.
Ante faciem ejus ignis vorans,
et post eum exurens flamma:
Quasi hortus voluptatis terra coram eo,
et post eum solitudo deserti,
neque est qui effugiat eum.
Quasi aspectus equorum, aspectus eorum:
et quasi equites sic current,
sicut sonitus quadrigarum super capita mon-
tium exsillent,
sicut sonitus flammæ ignis devorantis stipu-
lam, velut populus fortis preparatus ad præ-
lium.
A facie ejus cruciabuntur populi:
omnes vultus redigentur in ollam.
Sicut fortes current,
quasi viri bellatores ascendent [Al. ascende-
runt] murum.
Vir [Al. Viri] in vis suis gradietur [Al. gradien-
tur], et non declinabunt a semitis suis.
Unusquisque fratrem suum non coarctabit,
singuli in calle suo ambulabunt:
Sed et per fenestras cadent,
et non demolientur.
Urbem ingredientur,
in muro current.
Domos conscendent,
per fenestras intrabunt quasi fur.
A facie ejus contremuit terra, moti sunt coeli:
sol et luna obtenebrati sunt,
et stella retraxerunt splendorem suum.
Et Dominus dedit vocem suam ante faciem exer-
citus sui:
quia multa sunt nimis castra ejus,
quia fortia et facientia verbum ejus:
Magnus enim dies Domini, et terribilis valde
et quis sustinebit eum?
Nunc ergo dicit Dominus:

¹ Palatini mss. quibus in commentariis recog-
noscendis usi sumus, in textu præferunt, « et
multus misericordia et deprecabilis ». Martia-
neus quoque in uno alterove ms. « deprecabilis »,
loco « præstabilis » invenit. Hebraea vox אֲשֵׁר
proprie « penitentem » sonat.

Convertimini ad me in toto corde vestro,
in jejuniis, et in fletu, et in planctu.
Et scindite corda vestra, et non vestimenta vestra:
et convertimini ad Dominum Deum ves-
trum:
Quia benignus et misericors est,
patiens et multæ misericordiæ,¹
et præstabilis² super malitia:
Quis scit si convertatur, et ignoscat,
et relinquat post se benedictionem, sacrificium
et libamen Domino Deo vestro [Al. nostro]?
Canite tuba in Sion,
sanctificate jejunium,
vocate cœtum,
congregate populum,
sanctificate Ecclesiam,
coadunate senes,
congregate parvulos, et sugentes ubera:
Egrediatur sponsus de cubili suo,
et sponsa de thalamo suo.
Inter vestibulum et altare plorabunt sacerdotes
ministri Domini,
et dicent:
Parce, Domine, parce [Al. tacet parce] populo
tuo:
et ne des hereditatem tuam in opprobrium,
ut dominentur eis nationes.
Quare dicunt in populis:
Ubi est Deus eorum?
Zelatus est Dominus terram suam,
et pepercit populo suo:
Et respondit Dominus,
et dixit populo suo:
Ecce ego mittam vobis frumentum, et vinum, et
oleum,
et replebimini eo:
Et non dabo vos ultra opprobrium in gentibus.
Et eum, qui ab aquilone est procul faciam a vobis:
et expellam eum in terram inviam et desertam:
faciem ejus contra mare orientale,
et extremum ejus ad mare novissimum:
Et ascendet fœtor ejus,
et ascendet putredo ejus, quia [Al. qui] superbe
egit.
Noli timere, terra,

² In exemplari canonis Hebr. verit. nostro
San-Germanensi legitur in textu, « præstabilis »,
et in margine pro variante lectione, « deprecabi-
lis ». At in contextu canonis Carcassonensis legi-
tur « deprecabilis », absque ulla variante lec-
tione marginali. MART.

exulta, et lætare:
quoniam magnificavit Dominus, ut faceret.
Nolite timere, animalia regionis:
quia germinaverunt speciosa deserti,
quia lignum attulit fructum suum,
ficus et vinea dederunt virtutem suam.
Et, filii Sion, exultate, et lætamini in Domino
Deo vestro:
quia dedit vobis doctorem justitiæ,
et descendere faciet ad vos imbrem matutinum
et serotinum, sicut [Al. tacet sicut] in prin-
cipio.
Et implebuntur aræ frumento,
et redundabunt torcularia vino et oleo.
Et reddam vobis annos,
quos comedit locusta, bruchus, et rubigo, et
eruca:
fortitudo mea magna, quam misi in vos.
Et comedetis vescentes et saturabimini:
et laudabit nomen Domini [Al. tacet Domini] Dei
estri, qui fecit vobiscum [Al. nobiscum]
mirabilia:
et non confundetur populus meus in sempiternum.
Et scietis quia in medio Israel ego sum:
et ego Dominus Deus vester, et non est am-
plius: et non confundetur populus meus in
æternum.
Et erit post hæc:
effundam spiritum meum super omnem car-
nem.
Et prophetabunt filii vestri, et filie vestre:
senes vestri somnia somniabunt,
et juvenes vestri visiones videbunt.
Sed et super servos meos et super ancillas¹
in diebus illis effundam spiritum meum.
Et dabo prodigia in cœlo,
et in terra, sanguinem, et ignem, et vaporem
fumi.
Sol vertetur in tenebras,
et luna in sanguinem:
antequam veniat dies Domini magnus, et hor-
ribilis.
Et erit:
omnis qui invocaverit nomen Domini, salvus
erit:
Quia in monte Sion, et in Jerusalem erit salva-
tio, sicut dixit Dominus,
et in residuis, quos Dominus vocaverit.

¹ Quidam mss. quos inter et Palatin. addunt, « meas », quod pronomen Hebræus nedum hic
sed ad vocem quoque « servos », tacet.

Cap. III. — Quia ecce in diebus illis, et in tem-
pore illo,
cum convertero captivitatem Juda et Jerusa-
lem:
Congregabo omnes gentes,
et deducam eas in vallem Josaphat:
Et disceptabo cum eis ibi super populo meo, et
hereditate mea Israel,
quos disperserunt in nationibus, et terram
meam dividerunt.
Et super populum meum miserunt sortem:
et posuerunt puerum in prostibulo,
et puellam venderunt pro vino, ut biberent.
Verum quid vobis et mihi, Tyrus et Sidon,
et omnis terminus Palestinorum?
Nunquid ultionem vos reddetis mihi.
Et si ulciscimini vos contra me,
cito velociter reddam vicissitudinem vobis su-
per caput vestrum.
Argentum enim meum et aurum [Al. add. meum]
tolistis:
et desiderabilia mea et pulcherrima intulistis
in delubra vestra,
Et filios Juda et filios Jerusalem vendidistis filiis
Græcorum:
ut longe faceretis eos de finibus suis.
Ecce ego suscitabo eos de loco, in quo vendidistis
eos:
et convertam retributionem vestram in caput
vestrum.
Et vendam filios vestros, et filias vestras in ma-
nibus filiorum Juda,
et venundabunt eos Sabæis, genti longinquæ,
quia Dominus locutus est.
Clamate hoc in gentibus,
sanctificate bellum,
suscite robustos:
Accedant, ascendant omnes viri bellatores.
Concidite aratra vestra in gladios,
et ligones vestros in lanceas.
Infirmus dicat:
Quia fortis ego sum.
Erumpite, et venite omnes gentes de circuito, et
congregamini:
ibi occumbere faciet Dominus robustos tuos.
Consurgant, et ascendant gentes in vallem Josa-
phat: quia ibi sedebat ut iudicem omnes gen-
tes in circuito.
Mittite falces, quoniam maturavit messis:

venite, et descendite, quia plenum est torcular, exuberant torcularia :
 Quia multiplicata est malitia eorum.
 Populi in valle concisionis :
 quia iuxta est dies Domini in valle concisionis.
 Sol et luna obtenebrati sunt,
 et stelle retraxerunt splendorem suum.
 Et Dominus de Sion rugiet,
 et de Jerusalem dabit vocem suam :
 Et movebuntur cœli, et terra :
 et Dominus spes populi sui,
 et fortitudo filiorum Israel.
 Et scietis quia ego Dominus Deus vester,
 habitans in Sion in monte sancto meo :
 Et erit Jerusalem saneta,
 et alieni non transibunt per eam amplius :

Et erit in die illa :
 stillabunt montes dulcedinem :
 et colles fluent lacte :
 et per omnes rivos Juda ibunt aquæ :
 Et fons de domo Domini egredietur,
 et irrigabit torrentem spinarum.
 Ægyptus in desolationem erit,
 Et Idumæa in desertum perditionis :
 Pro eo quod inique egerint in filios Juda,
 et effuderint sanguinem innocentem in terra sua
 Et Judæa in æternum habitabitur,
 et Jerusalem in generationem et generationem.
 Et mundabo sanguinem eorum, quem [Al. quos]
 non mundaveram :
 et Dominus commemorabitur in Sion.

Explicit liber Joel propheta.

INCIPIIT

LIBER AMOS PROPHETÆ.

Cap. I. — Verba Amos qui fuit in pastoribus¹
 de Thecue :
 que vidit super Israel in diebus Ozie regis Juda,
 et in diebus Jeroboam filii Joas regis Israel,
 ante duos annos terræ motus.
 Et dixit :
 Dominus de Sion rugiet,
 et de Jerusalem dabit vocem suam :
 Et luxerunt speciosa pastorum,
 et exsiccatus est vertex Carmeli.
 Hæc dicit Dominus :
 Super tribus sceleribus Damasci, et super quatuor
 non convertam eum :
 eo quod trituraverint in plaustris ferreis Galaad.

¹ Ex Hebræo ita se vertisse asserit Hieronymus lib. I commentariorum in Amos, eoque modo scriptum reperimus in omnibus exemplaribus mss. canonicis, et sacrorum bibliorum. Editi legunt, « in pastoribus ». At de his audiendus Hieronymus : « In eo autem loco, inquit, ubi LXX transtulerunt, « in accarim », Theodotus ipsum verbum Hebraicum posuit nocentem, quod

Et mittam ignem in domum Azael :
 Et devorabit domos Benadad.
 Et conteram vectem Damasci :
 et disperdam habitatorem de campo idoli,
 et tenentem sceptrum de domo voluptatis :
 et transferetur populus Syriæ Cyrenen, dicit Dominus.
 Hæc dicit Dominus :
 Super tribus sceleribus Gaza, et super quatuor
 non convertam eum :
 eo quod transtulerint captivitatem perfectam,
 ut concluderent eam in Idumæa.
 Et mittam ignem in murum Gaza,
 et devorabit aedes ejus.
 Et disperdam habitatorem de Azoto,
 et tenentem sceptrum de Ascalone :

Aquila vertit ἐν ποιμασφόροις, id est, « in pastoralibus ». Symmachus et quinta editio ἐν τοῖς ποιμασφόροις, id est, « in pastoribus ». Et puto propter DALETH et RES litterarum similitudinem hic quoque deceptos : quanquam in principio nominis NUM littera nullam excusationem relinquat erroris. Accarim autem usque in præsentiarum Hebræum esse non legi. MARZ.

Et convertam manum meam super Accaron,
 et peribunt reliqui Philistinorum, dicit Dominus Deus [Al. tacet Deus].
 Hæc dicit Dominus :
 Super tribus sceleribus Tyri, et super quatuor
 non convertam eum :
 eo quod concluderint captivitatem perfectam in Idumæa,
 et non sint recordati fœderis fratrum :
 Et mittam ignem in murum Tyri,
 et devorabit aedes ejus.
 Hæc dicit Dominus :
 Super tribus sceleribus Edom, et super quatuor
 non convertam eum :
 eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum,
 et violaverit misericordiam ejus, et tenuerit
 ultra furem suum,
 et indignationem suam servaverit usque in finem.
 Mittam ignem in Theman :
 et devorabit aedes Bosræ.
 Hæc dicit Dominus :
 Super tribus sceleribus filiorum Ammon,
 et super quatuor non convertam eum :
 eo quod dissecuerit prægnantes Galaad ad dilalandum terminum suum.
 Et succendam ignem in muro Rabba :
 et devorabit aedes ejus in ululatu in die belli,
 et in turbine in die commotionis.
 Et ibit Melchom in captivitatem,
 ipse et principes ejus simul, dicit Dominus.
 Cap. II. — Hæc dicit Dominus :
 Super tribus sceleribus Moab : et super quatuor
 non convertam eum :
 eo quod incenderit ossa regis Idumææ usque ad cinerem.
 Et mittam ignem in Moab,
 et devorabit aedes Carioth :
 et morietur in sonitu Moab, et in clangore tubæ :
 Et disperdam iudicem de medio ejus,
 omnes principes ejus interficiam cum eo, dicit Dominus :
 Hæc dicit Dominus :
 Super tribus sceleribus Juda, et super quatuor
 non convertam eum :
 eo quod abjecerit legem Domini,
 et mandata ejus non custodierit :
 Deceperunt enim eos idola sua,

¹ Falso logorat Martianæus, « continui », contra librorum omnium fidem, et sacri contextus seriem.

post quæ abierant patres eorum.
 Et mittam ignem in Judam,
 et devorabit aedes Jerusalem.
 Hæc dicit Dominus :
 Super tribus sceleribus Israel, et super quatuor
 non convertam eum :
 Pro eo quod venderit pro [Al. tacet pro] argento justum,
 et pauperem pro calceamentis.
 Qui conterunt super pulverem terræ capita pauperum,
 et viam humilium declinant :
 Et filius ac pater ejus abierunt [Al. introierunt]
 ad puellam,
 ut violarent [Al. polluerent] nomen sanctum meum.
 Et super vestimentis pignoratis accubuerunt iuxta omne altare,
 et vinum damnatorum hibeant in domo Deisui
 Ego autem exterminavi Amorrhæum a facie eorum :
 ejus altitudo, cedrorum altitudo ejus, et fortis ipse quasi quercus :
 Et contrivi fructum ejus desuper,
 et radices ejus subter.
 Ego sum, qui ascendere vos feci de terra Ægypti,
 et duxi vos in deserto quadraginta annis,
 et possideretis terram Amorrhæi.
 Et auscultavi de filiis vestris in prophetas,
 et de juvenibus vestris Nazaræos :
 Nunquid non ita est, filii Israel, dicit Dominus ?
 Et propinabatis Nazaræis vinum :
 et prophetis mandabatis, dicentes :
 Ne prophetetis.
 Ecce ego stridebo subter vos,
 sicut stridet plaustrum onustum feno.
 Et peribit fuga a veloce,
 et fortis non obtinebit virtutem suam,
 et robustus non salvabit animam suam :
 Et tenens arcum non stabit,
 et velox pedibus suis non salvabitur :
 et ascensor equi non salvabit animam suam :
 Et robustus corde inter fortes
 nudus fugiet in die illa, dicit Dominus.
 Cap. III. — Audite verbum, quod locutus est Dominus super vos, filii Israel :
 super omni cognatione, quam eduxi de terra Ægypti, dicens :
 Tantummodo vos cognovi ex omnibus cognatio-

nibus terræ
idecirco visitabo super vos omnes iniquitates
vestras.
Nunquid ambulabunt duo pariter,
nisi convenerit eis?
Nunquid rugiet leo in saltu,
nisi habuerit prædam?
Nunquid dabit catulus leonis vocem de cubili
suo, nisi aliquis apprehenderit?
Nunquid cadet avis in laqueum terræ absque au-
cupe?
Nunquid auferetur laqueus de terra antequam
quid ceperit?
Si clanget tuba in civitate,
et populus non expavescet?
Si erit malum in civitate,
quod Dominus non fecerit [Al. fecit]?
Quia non facit [Al. faciet] Dominus Deus verbum,
nisi revelaverit secretum suum ad servos suos
prophetas.
Leo rugiet, quis non timebit?
Dominus Deus locutus est, quis non propheta-
bit?
Auditum facite in ædibus Azoti,
et in ædibus terræ Ægypti et dicite:
Congregamini super montes Samariæ,
et videte insanias multas in medio ejus,
et calumniam patientes in penetralibus ejus.
Et nescierunt facere rectum, dicit Dominus:
thesaurizantes iniquitatem et rapinas in ædi-
bus suis.
Propterea hæc dicit Dominus Deus:
Tribulabitur, et circumietur terra:
et detrahetur ex te fortitudo tua,
et diripientur ædes tue.
Hæc dicit Dominus:
Quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura,
aut extremum auriculae:
Sic eruentur filii Israel, qui habitant in Samaria
in plaga lectuli,
et in Damasci grabato.
Audite, et contestamini in domo Jacob,
dicit Dominus Deus exercituum:
Quia in die cum visitare coepero prævaricationes
Israel,
super eum visitabo, et super altaria Beth-El:
Et amputabuntur cornua altaris,
et cadent in terram.
Et percutiam domum hiemalem cum domo æstiva:
et peribunt domus eburnæ,
et dissipabuntur ædes multæ, dicit Dominus.
Cap. IV. — Audite verbum hoc, vaccæ pingues,

quæ estis in monte Samaria:
quæ calumniam facitis egenis, et confringitis
pauperes:
quæ dicitis dominis vestris: Afferte, et bibe-
mus.
Juravit Dominus Deus in sancto suo:
quia ecce dies venient super vos,
et levabunt vos in contis,
et reliquias vestras in ollis ferventibus.
Et per aperturas exhibitis altera contra alteram,
et projiciemini in Armon, dicit Dominus.
Venite ad Beth-El, et impie agite:
ad Galgalam, et multiplicatæ prævaricationem.
Et afferte manè victimas vestras,
tribus diebus decimas vestras.
Etscribicate de fermentato [Al. fermento] laudem,
et vocatæ voluntarias oblationes, et annuntiate:
sio enim voluistis, filii Israel, dicit Dominus
Deus.
Unde et ego dedi vobis stuporem dentium in
cunctis uribus vestris,
et indigentiam panum in omnibus locis vestris:
et non estis reversi ad me, dicit Dominus.
Ego quoque prohibui a vobis imbrem,
cum adhuc tres menses superessent usque ad
messum.
Et plui super civitatem unam;
et super civitatem alteram non plui:
Pars una compluta est,
et pars [Al. add. una], super quam non plui,
aruit.
Et venerunt dum et tres civitates ad civitatem
unam, ut biberent aquam,
et non sunt satiatæ:
et non redistis ad me, dicit Dominus.
Perussi vos in vento urente,
et in aurigine, multitudinem hortorum vestro-
rum et vinearum vostrarum:
Oliveta vestra, et ficata vestra comedit eruca:
et non redistis ad me, dicit Dominus.
Misi in vos mortem in via Ægypti,
perussi in gladio juvenes vestros, usque ad
captivitatem eorum vostrarum:
Et ascendere feci putredinem castrorum vestro-
rum in naves vestras:
et non redistis ad me, dicit Dominus.
Subverti vos, sicut subvertit Deus Sodomam et
Gomorrhiam,
et facti estis quasi torris raptus de incendio:
et non redistis ad me, dicit Dominus:
Quapropter hæc faciam tibi, Israel:
postquam autem hoc fecero tibi,

preparare in occursum Dei tui, Israel.
Quia ecce formans montes, et creans ventum,
et annuntians homini eloquium suum,
faciens matutinam nebulam,
et gradiens super excelsa terræ:
Dominus Deus exercituum nomen ejus.
Cap. V. — Audite verbum istud, quod ego levo
super vos planctum, domus Israel.
Cecidit, non adjiciet, ut resurgat virgo Israel:
Projecta est in terram suam,
non est qui suscitet eam.
Quia hæc dicit Dominus Deus:
Urbs de qua egrediebantur mille, relinquentur
in ea centum:
et de qua egrediebantur centum, relinquentur
in ea decem in domo Israel.
Quia hæc dicit Dominus domui Israel:
Quærite me, et vivetis.
Et nolite quærere Beth-El, et in Galgalam nolite
intrare,
et in Ber-Sabee non transibitis [Al. ne transie-
ritis]:
quia Galgala captiva ducetur, et Beth-El erit
inutilis.
Quærite Dominum, et vivite:
ne forte comburatur ut ignis domus Joseph,
et devorabit, et non erit [Al. sit] qui exstin-
guat Beth-El:
Qui convertitis in absinthium iudicium,
et justitiam in terra relinquistis.
Facientem Arcturum et Orionem,
et convertentem in mane tenebras, et diem in
noctem mutantem:
Qui vocat aquas maris, et effundit eas super fa-
ciem terræ:
Dominus nomen ejus.
Qui subridet vastitatem super robustum,
et depopulationem super potentem affert.
Odi habuerunt in porta corripientem;
et loquentem perfecte abominati sunt.
Idecirco, pro eo quod diripiebatis pauperem,
et prædam electam tollebatis ab eo:
Domus quadro lapido edificabitur et non habita-
bitis in eis:
Vineas amantissimas plantabitis,
et non bibetis vinum earum.
Quia cognovi multa scelera vestra, et fortia pec-
cata vestra:
hostes justii accipientes munus, et pauperes in
porta deprimentes:
Ideo prudens in tempore illo tacebit, quia tem-
pus malum est.

Quærite bonum et non malum, ut vivatis:
et erit Dominus Deus exercituum vobiscum, si-
cut dixistis:
Odite malum, et diligite bonum,
et constituite in porta iudicium:
si forte misereatur Dominus Deus exercituum
reliquis Joseph.
Propterea hæc dicit Dominus Deus exercituum
dominator:
In omnibus plateis planctus:
et in cunctis, quæ foris sunt, dicetur vae, vae:
et vocabunt agricolam ad luctum,
et ad planctum eos qui sciunt plangere.
Et in omnibus vineis erit planctus:
quia pertransibo in medio tui, dicit Dominus.
Væ desiderantibus diem Domini:
ad quid eam vobis?
Dies Domini ista, tenebræ, et non lux.
Quomodo si fugiat vir a facie leonis,
et occurrat ei ursus:
Et ingrediatur domum,
et imitatur manu sua super parietem,
et mordeat eum coluber.
Nunquid non tenebræ dies Domini, et non lux:
et caligo, et non splendor in ea?
Odi, et projeci festivitates vestras:
et non capiam odorem cœtum vestrorum.
Quod si obtuleritis [Al. attuleritis] mihi holocau-
tomata et munera vestra, non suscipiam:
et vota pinguium vestrorum non respiciam.
Aufer a me tumultum carminum tuorum:
et cantica lyræ tuæ non audiam.
Et revelabitur quasi aqua iudicium,
et justitia quasi torrens fortis.
Nunquid hostias et sacrificium obtulistis mihi in
deserto quadraginta annis, domus Israel?
Et portatis tabernaculum Moloch vestro,
et imaginem idolorum vestrorum, sidus Dei
vestri, quæ fecistis vobis,
Et migrare vos faciam trans Damascum, dicit Do-
minus,
Deus exercituum nomen ejus.
Cap. VI. — Væ qui opulenti estis in Sion!
Et confidistis in montem Samariæ:
optimates capita populorum,
ingredientes pompaticæ domum Israel.
Transite in Chalanne, et videte,
et ite inde in Emath magnam:
et descendite in Geth Palæstinorum:
et ad optima quæque regna horum;
si latior terminus eorum termino vestro est.
Qui separati estis in diem malum:

et appropinquis solio iniquitatis.
 Qui dormitis in lectis eburneis,
 et lascivitis in stratis vestris :
 Qui comeditis agnum de grege,
 et vitulos de medio armenti.
 Qui canitis ad vocem psalterii :
 sicut David putaverunt se habere vasa cantici.
 Bibentes in phialis vinum,
 et optimo unguento delibuti :
 et nihil patiebantur super contritione Joseph.
 Quapropter nunc migrabunt in capite transmigrantium :
 et auferetur factio lascivientium.
 Juravit Dominus Deus in anima sua, dicit Dominus Deus exercituum :
 Detestor ego superbiam Jacob, et domos ejus odi,
 et tradam civitatem eum habitatoribus suis.
 Quod si reliqui fuerint decem viri in domo una, et ipsi morientur.
 Et tollet eum propinquus suus,
 et comburet eum, ut efferat ossa de domo :
 Et dicet ei, qui in penetralibus domus est :
 Nunquid adhuc est apud te ?
 Et respondebit :
 Finis est :
 Et dicet ei :
 Tace, et non recorderis nominis Domini.
 Quia ecce Dominus mandabit,
 et percutiet domum majorem ruinis,
 et domum minorem scissionibus.
 Nunquid currere queunt in petris equi,
 aut arari potest in bubalis,
 quoniam convertistis in amaritudinem judicium,
 et fructum justitiæ in absinthium ?
 Qui lætamini in nihilo :
 qui dicitis :
 Nunquid non in fortitudine nostra assumpsimus
 nobis cornua ?
 Ecce enim suscitabo super vos, domus Israël, dicit
 Dominus Deus exercituum, gentem :
 et conterent vos ab introitu Emath usque ad
 torrentem deserti.

¹ Non « tonsionem regis », sed « tonsorem gre-
 gis » legunt omnes codices mss. In Hebræo ho-
 dierno scriptum est גזי-המעלך « gize hamme-
 lech » ; quod Hieronymus legebat in singulari
 « gozi ammelech ». Vid. lib. III commentariorum
 in mss. libris, quia in multis discrepant ab edi-
 torum depravatione, et a pūctis vocabibus Mas-
 soaretharum. MART.

Cap. VII. — Hec ostendit mihi Dominus Deus :
 et ecce flector locustæ in principio germinan-
 tium serotini imbris,
 et ecce serotinus¹ post tonsionem regis.

Et factum est :
 cum consummasset comedere herbam terræ,
 et dixi :
 Dominus Deus, propitius esto, obsecro :
 quis suscitabit Jacob, quia parvulus est ?
 Misertus est Dominus super hoc :
 non erit, dicit Dominus :
 Hec ostendit mihi Dominus Deus :
 et ecce vocabat judicium ad ignem Domini
 Deus :
 et devoravit [Al. devorabit] abyssum multam,
 et comedit [Al. comedet] simul partem.

Et dixi :
 Domine Deus, quiesce obsecro :
 quis suscitabit Jacob, quia parvulus est ?
 Misertus est Dominus super hoc :
 sed et istud non erit, dicit Dominus Deus.
 Hec ostendit mihi :
 et ecce Dominus stans super murum litum,
 et in manu ejus trulla cæmentarii.

Et dixit Dominus ad me :
 Quid tu vides, Amos ?
 Et dixi : Trullam cæmentarii.
 Et dixit Dominus :
 Ecce ego ponam trullam in medio populi mei Is-
 rael :
 non adjiciam ultra superinducere eum.
 Et demolientur excelsa idoli,
 et sanctificationes Israël desolabuntur :
 et consurgam super domum Jeroboam in gla-
 dio.

Et misit Amasias sacerdos Beth-El ad Jeroboam
 regem Israël, dicens :
 Rebellavit contra te Amos in medio domus Is-
 rael :
 non poterit terra sustinere universos sermones
 ejus.

Hec enim dicit Amos :
 In gladio morietur Jeroboam,

— Maluisse videtur Hieronymus in comment.
 « post serotinum tonsor », sive « tonsura regis ».
 In Cisterciensi ms. nos invenimus, « serotinus
 post tonsorem », sive « tonsuram regis ». At quod
 in suis omnibus reperit Martianus, « gregis »,
 pro « regis », manifestum est librorum aut
 paulo audacioris critici mendum.

et Israël captivus migrabit de terra sua :
 Et dixit Amasias ad Amos :
 Qui vides, graderè,
 fuge in terram Juda :
 et comede ibi panem, et ibi prophetabis.
 Et in Beth-El non adjicies ultra ut prophetes :
 qui sanctificatio regis est,
 et domus regni est.

Et respondit Amos, et dixit ad Amasiam :
 Non sum propheta, et non sum filius propheta,
 sed armentarius [Al. opilio] ego sum vellicans
 sycamoros.

Et tulit me Dominus cum sequerer gregem :
 et dixit ad me Dominus [Al. tacet Dominus] :
 Vade, propheta ad populum meum Israël.
 Et nunc audi verbum Domini :

Tu dicis : Non prophetabis super Israël,
 et non stillabis super domum idoli.
 Propter hoc hec dicit Dominus :
 Uxor tua in civitate fornicabitur :
 et filii tui et filie tuæ in gladio cadent,
 et humus tua funiculo metietur :

Et tu in terra polluta morieris,
 et Israël captivus migrabit de terra sua.
 Cap. VIII. — Hec ostendit mihi Dominus Deus :
 et ecce uncinus pomorum.

Et dixit : Quid tu vides, Amos ?
 Et dixi : Uncinum pomorum.
 Et dixit Dominus ad me :
 Venit finis super populum meum Israël :
 non adjiciam ultra, ut pertranseam eum.
 Et stridebunt cardines templi in die illa, dicit
 Dominus Deus :
 multi morientur :
 in omni loco projicietur silentium.
 Audite hoc qui conteritis pauperem,
 et deficere facitis egenos terre, dicentes :
 Quando transibit mensis, et venundabimus mer-
 ces,
 et sabbatum et aperiemus frumentum ;
 ut imminuamus mensuram, et augeamus sil-
 clum ;
 et supponamus stateras dolosas,
 ut possideamus in argento egenos et pauperes
 pro calcamentis,
 et quisquillas frumenti vendamus ?

Juravit Dominus in superbiam [Al. superbia Ja-
 cob] :
 Si oblitus fuero usque ad finem omnia opera
 eorum.

Nunquid super isto non commovebitur terra,
 et lugebit omnis habitator ejus :

et ascendet quasi fluvius universus,
 et ejicietur, et defluet quasi rivus Ægypti ?
 Et erit in die illa, dicit Dominus Deus [Al. tacet
 Deus] :
 occidet sol in meridie-
 et tenebrosere faciam terram in die luminis :
 Et convertam festivitates vestras in luctum,
 et omnia cantica vestra in planctum :
 Et inducam super omne dorsum vestrum saccum,
 et super omne caput calvitium :
 Et panem eam quasi luctum unigeniti,
 et novissima ejus quasi diem amarum.

Ecce dies veniunt, dicit Dominus :
 et mittam famem in terram :
 non famem panis, neque silim aqua,
 sed audiendi verbum Domini.

Et commovebuntur a mari usque ad mare,
 et ab aquilone usque ad orientem :
 circuibunt quærentes verbum Domini, et non
 inventent.

In die illa deficient virgines palestræ,
 et adolescentes in silii.
 Qui jurant in delicto Samaria, et dicunt :
 Vivit Deus tuus, Dan, et vivit via Ber-Sabe :
 et cadent, et non resurgent ultra.
 Cap. IX. — Vidi Dominum stantem super altare,
 et dixit :

Percute cardinem, et commoveantur superlimi-
 naria :
 Avaritia enim in capite omnium,
 et novissimum eorum in gladio interficiam :
 Non erit fuga eis, qui fugient,
 et non salvabitur ex eis qui fugerint.
 Si descenderint usque ad infernum, inde manus
 mea educet eos :
 et si ascenderint usque ad cælum, inde detra-
 hameos :
 Et si absconditi fuerint in vertice Carmeli, inde
 scrutans auferam eos :
 et si celaverint se ab oculis meis in fundo ma-
 ris, ibi mandabo serpenti, et mordebit eos :
 Et si abierint in captivitatem coram inimicis
 suis, ibi mandabo gladio, et occidet eos :
 et ponam oculos meos super eos in malum, et
 non in bonum.
 Et Dominus Deus exercituum, qui tangit terram,
 et tabescet :
 et lugebunt omnes habitantes in ea :
 Et ascendet sicut rivus omnis,
 et defluet sicut fluvius Ægypti.
 Qui edificat in cælo ascensionem suam,
 et fasciolum suum super terram fundavit ;

Qui vocat aquas maris,
et effudit eas super faciem terræ, Dominus
nomen ejus.
Nunquid non ut filii Æthiopum vos estis mihi,
filii Israel? ait Dominus,
Nunquid non Israel ascendere feci de terra Ægy-
pti:
et Palæstinos de Cappadocia,
et Syros de Cyrene?
Ecce oculi Domini Dei super regnum peccans,
et conteram illud a facie terræ.
Verumtamen contrens non conteram domum Jaco-
cob, dicit Dominus.
Ecce enim ego mandabo,
et concutiam in omnibus gentibus domum Isra-
rael, sicut concutitur triticum¹ in cribro:
et non cadet lapillus super terram.
In gladio morientur omnes peccatores populi
mei:
qui dicunt: Non appropinquabit, et non veniet
super nos malum.

¹ Vox « triticum » neque ab Hieronymo in com-
mentario legitur, neque in Hebræo revera est

Explicit liber Amos prophetæ.

INCIPIIT

LIBER ABDIÆ PROPHETÆ.

Visio Abdiæ.
Hæc dicit Dominus Deus ad Edom:
Auditum audivimus a Domino,
et legatum ad gentes misit:
Surgite,
et consurgamus adversus eum in prælium.
Ecce parvulum te dedi in gentibus:
contempnibilis tu es valde.
Superbia cordis tui extulit te habitantem in scis-
suris petrarum [Al. petræ].
exallantem solium suum [Al. tuum], qui diceis
in corde tuo:
Quis detrahet me in terram?
Si exaltatus fueris ut aquila,
et si inter sidera posueris nidum tuum:
inde detraham te, dicit Dominus.
Si fures introissent ad te, si latrones per noctem,

In die ullo suscitabo tabernaculum David, quod
cecidit:
et reedificabo aperturas murorum ejus,
et ea que corruerant, instaurabo:
et reedificabo illud sicut in diebus antiquis.
Ut possideant reliquias Idumææ, et omnes nationes,
eo quod invocatum sit nomen meum, super eos:
dicit Dominus faciens hæc.
Ecce dies veniunt, dicit Dominus,
et comprehendet arator messorem,
et calcator uvæ mittentem semen:
Et stillabant montes dulcedinem,
et omnes colles culti erunt.
Convertam captivitatem populi mei Israel:
et ædificabunt civitates desertas, et habitabunt:
Et plantabunt vineas, et bibent vinum earum:
et facient hortos, et comedent fructus earum.
Et plantabo eos super humum suam:
et non evellam eos ultra de terra sua: quam
dedi eis, dicit Dominus Deus tuus.

textu, sed tantum בְּבֵרָה יָרַע, « conculcitur in
cribro », nec plus ipsi habent LXX.

quomodo conticuisses?
Nonne furati essent sufficientia sibi?
Si vindemiares introissent ad te,
nunquid [Al. add. non] saltem racemos reli-
quissent tibi?
Quomodo scrutati sunt Esau,
investigaverunt abscondita ejus?
Usque ad terminum emiserunt te:
omnes viri fœderis tui illuserunt tibi,
invaluerunt adversum te viri pacis tue:
Qui comedunt tecum, ponent insidias subter te:
non est prudentia in eo.
Nunquid non in die illa, dicit Dominus, perdam
sapientes de Idumæa,
et prudentiam de monte Esau?
Et timebunt fortes tui a meridie,
ut intreat vir de monte Esau,

Propter interfectionem, et propter iniquitatem in
fratrem tuum Jacob,
operiet te confusio, et peribis in æternum.
In die cum stares adversus¹,
quando capiebant alieni exercitum ejus,
et extranei ingrediebantur portas ejus,
et super Jerusalem mittebant sortem:
tu quoque eras quasi unus ex eis.
Et non despicias in die fratris tui,
in die peregrinationis ejus:
Et non letaberis super filios Juda in die perdi-
tionis eorum:
et non magnificabis os tuum in die angustia.
Neque ingredieris portam populi mei in die rui-
næ eorum:
neque despicias et tu in malis ejus in die vas-
tutatis illius:
et non emitteris adversus exercitum ejus in
die vastutatis illius.
Neque stabis in exitibus, ut interficias eos qui
fugerint:
et non concludes reliquos ejus in die tribula-
tionis.
Quoniam iuxta est dies Domini super omnes gen-
tes,
sicut fecisti, fiet tibi:
retributionem tuam convertet in caput tuum.
Quomodo enim bibisti [Al. bibistis] super montem

sanctum meum,
bibent omnes gentes jugiter:
Et bibent, et absorbebunt,
et erunt quasi non sint.
Et in monte Sion erit salvatio, et erit sanctus:
et possidebit domus Jacob eos, qui se posse-
derant.
Et erit domus Jacob ignis,
et domus Joseph flamma,
et domus Esau stipula;
Et succendentur in eis, et devorabunt eos:
et non erunt reliquæ domus Esau,
quia Dominus locutus est.
Et hereditabunt hi qui ad austrum sunt, mon-
tem Esau,
et qui in campestribus Philistinim:
Et possidebunt regionem Ephraim, et regionem
Samaris,
et Benjamin possidebit Galaad.
Et transmigratio exercitus hujus [Al. ejus] filio-
rum Israel,
omnia Chananeorum usque ad Sareptam:
Et transmigratio Jerusalem, qua in Bosphoro est,
possidebit civitates austri.
Et ascendent salvatores in montem Sion
judicare montem Esau:
et erit Domino regnum.

¹ Addunt vulgati libri atque ipse Hieron. in commentario « eum », quod tamen in Hebræo
pronomen non est.

Explicit liber Abdiæ prophetæ.

INCIPIIT

LIBER JONÆ PROPHETÆ.

Cap. I. — Et factum est verbum Domini ad Jo-
nam filium Amathi, dicens:
Surge, vade in Niniven, civitatem grandem, et
predica in ea: quia ascendit malitia ejus co-
ram me.
Et surrexit Jonas,
ut fugeret in Tharsis a facie Domini:
Et descendit in Joppen,
et invenit navem euntem in Tharsis:

Et dedit naulum ejus,
et descendit in eam, ut iret cum eis in Tharsis
a facie Domini,
Dominus autem misit ventum magnum in mare,
et facta est tempestas magna in mari,
et navis periclitabatur conteri.
Et timuerunt nautæ,
et clamaverunt viri ad Deum suum:
Et miserunt vasa, que erant in navi, in mare,